

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XIII. An scriptoribus, qui pro doctoris Parisiensis anastasi, hujusque
adjunctis testati sunt, merito accenseri queat Theodoricus, abbas
Trudonopolitanus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. B.

» Dei iudicio damnatus sum, » hinc territum cum quibusdam sociis in locum desertum secessisse; in quibus certe tota rei continetur substantia, quam verissimam asserimus. *Subdit modo, qui hæc scribit, Cartusianus anonymus, sæpissime laudatus, num. 215 huc transcripta verba, quibus in S. Brunonis Vita, quam Bertholdus Remboldus anno 1308 Lutetia typis vulgavit, auctorem anonymum quædam observat, ac deinde nonnulla etiam in rem suam disserit de Theodorici abbatis Trudonopolitani, supra jam laudati, testimonio; quod tamen genuinumne, an supposititium sit, sese dubitare, satis innuit; et merito sane, uti ex iis, quæ § sequenti in medium adducam, manifestum evadet.*

§ XIII. An scriptoribus, qui pro doctoris Parisiensis anastasi, hujusque adjunctis testati sunt, merito accenseri queat Theodoricus, abbas Trudonopolitanus.

Testimonium, quod Theodorico, abbati Trudonopolitano.

C Cartusianus anonymus, qui *Annalium Ordinis sui librum quartum hæcenus non vulgatum contexit, scriptores antiquiores, qui etsi Cartusiani non fuerint, testimonium tamen pro doctoris Parisiensis anastasi præcipuisque hanc comitatis adjunctis præbuerit, in medium adducturus, Operis sui num. 75 ita præfatur: Expositis superius testimonii, ab auctoribus Cartusiensis professionis desumptis, ad testimonia transimus auctorum extraneorum, sive qui de Cartusiensis Ordini non sunt. Inter quos referre possemus Theodicum abbatem Sancti Trudonis Ordinis Sancti Benedicti, diocesis Leodiensis, et ab eo seriem hanc inchoare, quia vixit circa annum MC, et fuit coævus Sancti Brunonis, sed eum nihilominus prætermittimus, quia Opera ejus non vidimus, licet a viris fide dignis verba ejus sciamus relata, quibus hanc *infausti Parisiensis doctoris* historiam narravit. De eo tamen inferius, data occasione, fusius agemus. *Hæc ille; qui, quod in fine hic promittit, recitatis scriptorum nonnullorum extraneorum testimoniis, re ipsa etiam exsequitur, Operis sui num. 86 sic scribens: Est et alius, qui primus dicitur horum verborum, Lectionis scilicet quartæ, ad quæ infelix doctor primo se accusatum, secundo judicatum ac tertio tandem damnatum, responderit, initium in recitando de defunctis Officio constituentium, auctor et scriptor oculatus, nempe Theodicus abbas sancti Trudonis, qui vivebat circa annum MC, vel ille, qualiscumque sit, auctor libri « de Sacra ratione temporum, » in quo prodigium Parisiense... describi asserunt. Verba num. 214 jam transcripta ideoque hic iterum non transcribenda, quibus id in Opere illo fieri asseritur, Cartusianus anonymus modo recitat, ac deinde ita prosequitur: Si constaret de auctoritate hujus narrationis, nihil clarius aut certius proferri posset ad astruendam hujus historiae veritatem.**

227. Primus, qui Theodicum in testem ad-

duxit, fuit Joannes Galaudus sacerdos Tolosanus et doctor Theologus, qui, pio in Ordinem Cartusiensem ductus affectu, Chronicon illius anno MCXV composuit. Quod cum typis morte præventus dare non potuisset, Cartusiae Parisiensi reliquit atque donavit. In eo Opere, ubi de doctoris anastasi disserit, ad eam probandam duorum auctorum testimonii usus est, videlicet Caesarii Eisterbacensis, et Theodorici abbatis Sancti Trudonis in diocesi Leodiensi, quorum ipsa verba, prout a nobis superius exscripta sunt, ipse retulit, dicens de Theodorico, quod hæc verba habeat « in suo pereleganti volumine de Sancta temporum ratione; » Unde patet, Cartusianos hanc historiam non « novo » cumulasse mendacio, » ut exprobrat Launois in conclusione capitis quinti, quando ad eam confirmandam Bartholdo Nihusio Theodorici auctoritatem sub bona fide Galaudi, viri honesti et docti, exhibuerunt. Scimus tamen nec a Trithemio, nec a Possevino inter libros, a dicto abbate conscriptos, nominatim recenseri Chronicon aut Librum sub titulo « De Sacra temporum ratione, » quem ei Galaudus ascripsit, nisi forsitan contineatur sub hac generali Trithemii conclusione, « Multa alia scripsit, quæ ad me non pervenerunt. » Ut sit, fides maneat apud Galaudum, hujus textus primum exscriptorem, donec quid certius reveletur. *Hactenus Cartusianus anonymus sæpissime laudatus, merito sane existimans, nihil ad fidem indubitam prodigiosæ doctoris Parisiensis anastasi conciliandam magis aptum accommodatumque, quam num. 214 huc transcriptum, si modo de hujus sinceritate constaret, Theodorici abbatis Trudonopolitani testimonium, posse afferri.*

228. Ast supposititium illud esse, verosimilimum ideo apparet, quod, quæ a veritate aliena sunt, Theodoricoque proinde, auctori synchrono iuxta ac testi oculato, non congruentia, verosimillime complectatur. *Res ex jam nunc dicendis patescet. Lectionem, quæ ab hisce vocibus, Responde mihi, inciperet, desumptaque proinde ex libro Job esset, in Parisiensi Defunctorum Officio Sancti nostri ætate fuisse, apertissime utique (ali num. 214) indicat; verum Joannes Abrincensis episcopus in libro, quem de Officiis ecclesiasticis S. Brunonis ætate conscripsit, hæc sequentia, Launoio, cui hac in re fidem a nemine negatam invenio, in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eremum dissertatione cap. 5 testante, memorie prodit: In crastino omnium Sanctorum fiat festiva celebratio omnium mortuorum, in qua non dicatur Hymnus aut Invitatorium. Bini clerici cantent unumquodque Responsorium, duoregant chororum, duo cappati Gradale, quatuor cantent Tractum Matutinæ, et Horæ diei nullo modo prætermittantur, sed has ferialiter dictas Agenda mortuorum festiva sequatur. Prima dicta, tres Psalmi, scilicet Ad Dominum, cum tribularer, Levavi, Lætatus sum, in tono dicantur, et, versu dicto, Kyrie eleison cantetur. Oratione Dominica finita, cum primo tantum cap. Requiem æternam, oratio sequatur. Eodem modo in ceteris, Horis exceptis et Matutinis. In tertia, Ad te, levavi, Nisi quia Dominus, Qui confidunt. Versiculus erit, A porta inferi. In sexta, In convertendo, Nisi Dominus ædificaverit, Beati omnes. Vers. Non intres in iudicium. In Nona. Sæpe expugnaverunt, De profundis, Domine non est. Versiculus, In memoria æterna. In Completorio, Deus misereatur, Deus in adiutorium,*

D
tribuitur,
primus lau-
davit Galau-
dus sacerdos.

E

Id, in Defunctorum Officio Sancti ætate,

F

A rium, Domine exaudi orationem meam auribus. Versiculus, Requiem æternam.

quod in eo non fuit, lectum fuisse inuui,

229 Quibus in verbis nulla plane, quod bene notandum, Lectionum, quæ tunc in Defunctorum Officio fuerint recitandæ, mentio occurrit. Ad hæc (teste eodem Launoio loc. proxime cit.) de Dagoberti regis anniversario, quod Adam Sandionysianus abbas, Sugerii successor, paulo post Brunonis obitum præscripsit, ad veteris Martyrologii calcem hæc verba reperiuntur: Hæc eadem (quæ in Vesperis) et in Matutinis constituimus; quatuor (cantores) in cappis Invitatorum decantent, habitis primi et secundi Nocturni de Euangelio Lectionibus, ultimæ de vita ipsius et decessu sequantur. Lectiones ergo, quæ in hoc de defunctis Officio recitate fuerunt, non ex libro Job, sed ex Euangelio erant depremtæ. Quare, cum præterea, Parisiis in Defunctorum Officio Sancti nostri ætate Lectiones fuisse recitatas, nullo plane argumento, aliunde accepto, queat probari, id sane vel tunc non factum, vel eas aliunde quam e libro Job fuisse acceptas, ex Joannis Abrincensis episcopi verbis, iisque, quæ ad Martyrologii veteris, a Launoio laudati, calcem reperiuntur, verosimiliter apparet. Jam vero cum id ita sit, testimonium de prodigiosa doctoris Parisiensis anastasi supra hæc transcriptum, quod Theodorici, abbatis Trudonopolitani, nomine circumfertur, a vero verosimiliter deviat, dum Lectionem, quæ ab hisce vocibus, Responde mihi, inciperet, de sumptaque proinde e libro Job esset, in Parisiensi defunctorum Officio Sancti nostri ætate fuisse, indicat.

uti etiam studiorum causa Parisiis, cum damnati historia accidit,

250 Atque hoc primum est, in quo a veritate verosimiliter deflectit attributum Theodorico, abbati Trudonopolitano, testimonium. Aliud, in quo id eodem modo verosimiliter etiam laborat, nunc habet. Theodoricum tunc, cum ferale doctoris redivivi spectaculum Parisiis accidit, studiorum causa ibidem fuisse versatum, diserte tradit. Verum præterquam quod, Theodoricum litteris unquam operam Parisiis dedisse, nullo prorsus queat antiquo probatæque fidei monumento utcumque probari, a vero id alienum, e conscripto, quod apud Dacherium tom. VII. Spicilegii existat, per Radulphum, proximum a Theodorico, de quo hic sermo, abbatiæ Trudonopolitanæ abbatem, Chronico Trudonopolitano apparet. Theodicus enim, uti hoc pag. 596 et binis seqq. docet, ad abbatiæ Trudonopolitanæ regimen, in qua ab ineunte ætate educatus fuerat, monachumque deinde induerat, e Gandensi S. Petri monasterio, quo, illa miserum in modum turbis agitata, concesserat, ab Olberto Leodiensi episcopo, monachisque Trudonopolitanis, fratribus suis, anno 1099, seu potius, ut idem Trudonopolitanum Chronicon apud nos Ms. habet, anno 1098 fuit evocatus, tuncque, cum id factum est, vir erat liberalibus artibus apprime imbutus, styli sive ligati sive soluti peritia nulli sui temporis secundus atque ad medium ætatem, ut loquitur idem Chronicon, jam propeclus. Jam vero, cum id ita sit, Theodicus tunc, seu dicto anno 1098 aut, si mavis, 1099, quorum altero abbatiæ Trudonopolitanam regendam accepit, quadraginta ut minimum annorum exstiterit, ac proin, cum monachum viginti annis nondum natus in eadem Trudonopolitana abbatiæ, in qua, ut dictum, a pueris educatus fuerat, verosimiliter induerit, consecrarium fit, ut id verosimiliter fecerit ante annum 1082, quo, ut laudatum Trudonopolitanum Chronicon apud

Octobris Tomus III.

Dacherium pag. 569 fidem facit, Adelardus II, Trudonopolitanus abbas, e viris excessit.

251 Atque id quidem longe adhuc verosimiliter evadit ex eo, quod, Lanzone et Luipone post Adelardi obitum de abbatiæ præfectura, quod anno 1085 (adi Trudonense Chronicon pag. 570 et seq.) primum incepti, contententibus, ad Gandense S. Petri monasterium, ut idem Chronicon pag. 596 iterum docet, sese Trudonopolitanus jam monachus receperit, nulloque modo verosimile appareat, eum sub Lanzone, qui, agentibus Henrico Leodiensi et Herimanno Metensi episcopis, in Adelardi II defuncti locum, monachis omnino invitis, fuerat successus, monachicum habitum primum suscepisse. Jam vero, cum Theodicus, uti sane ex jam dictis verosimiliter apparet, sub Adelardo II Trudonopoli monachum induerit, hocque Trudonopolitanam abbatiæ abbas munere gubernante, maxime in ea, ut Historiæ literaræ Franciæ scriptores ex laudato Chronico Trudonopolitano tom. VII, pag. 50 recte docent, litterarum studium floruerit, Theodicum jam monachum Parisios tunc, ut ibidem litteris operam daret, e Trudonopolitano monasterio, in quo educatus litterisque adhuc puer fuerat eruditus, concessisse, seu ab abbate suo missum fuisse, nequam verosimile apparet, maxime cum præfatum Trudonense Chronicon nullius plane Trudonopolitani monachi, qui, Adelardo abbate, litterarum addiscendarum causa Parisios concesserit, mentionem faciat, nec, ut eum in finem abbatiæ Trudonopolitanæ alumni, utpote quibus domi a necessariis ad litteras discendas subsidiis abunde esset prospectum, Parisios sese conferrent, esset necessum. Atque ita quidem ex modo dictis habemus, Theodicum, Adelardo II monasterii Trudonopolitani abbate, ante annum 1082, quo hic (adi iterum Chronicon Trudonopolitanum pag. 569) vivere desiit, Parisiis litterarum addiscendarum causa versatum verosimiliter non esse. Verum anne eo post Adelardi obitum vel ipso dicto anno 1082, quo circiter prodigiosa doctoris Parisiensis anastasis evenisse narratur, vel sequenti sese eandem ob causam non contulit?

252 Erit sane fortassis non nemo, quid id e Trudonopolitano Chronico jam sæpius laudato suspicetur; Herimannus enim, uti hoc lib. II et III memoriæ prodit, Metensis et Henricus Leodiensis episcopi abbatiæ Trudonopolitanæ, rejecto, quem hujus alumni abbatem e gremio suo elegerant, Gerardo, Lanzonem, Sancti Vincentii Metis abbatem, post Adelardi obitum anno, ut apparet, 1085 præfecerunt, hincque omnes fere Trudonopolitani monachi maxime irati, cum sese præterea in exstium pellendos intelligerent, monasterium suum, aliis alio concedentibus, fuga dilapsi reliquerunt; unde, Theodicum Parisios tunc petisse, suspicio potest oriri. Verum, quo hæc tollas, ipsamet etiam Chronicon Trudonopolitanum iis ipsis locis, quibus jam dicta narratur, suppeditat. Ut res manifesta evadat, ipsa Chronici verba, quæ libro ejus II et III jam cit. hæc spectantia occurrunt, transcribo. Libri II itaque hæc sunt: Episcopi (Metensis nempe Herimannus, et Leodiensis Henricus) nec justæ petitioni nostrorum acquiescentes, nec Deum in se nostros persequi pro peccatis tam suis, quam nostris intelligentes, sprete nostrorum digna electione et quæ reprobare non poterat aliqua regulari objectione, sicut jam dudum deliberaverant... stupentibus

AUCTOR
C. B.

versatum esse Theodicum abbatem, qui tamen vel ante,

E

quo ea circiter evenit, annum 1082, vel circa eum, F

AUCTORE
C. B.

oculis monachorum, introduxerunt in monasterium nostrum Lanzonem quemdam de cœnobio Sancti Vincentii Metis abbatem.... Die vero capituli convenerunt in chorum ad Vesperas omnes confratres nostri, vestientes chorum formosis viris magnarum personarum et eruditissimis apprime in omnibus Officiis ecclesiasticarum institutionum.

uti e Trudonopolitano, cujus verba aliquot

255 Felix quidem ecclesia tot et talibus et tantis viris, si non iratum habuisset Deum Patrem, si pro peccatis suis vel iram ejus scivisset portare in humilitate cordis et contritione carnis. Sed quid moror? Eadem nocte intelligentes ab amicis, quod sequenti die violenter et contumeliose contruderentur in exilium, si in claustris essent uniti, pavore dissoluti (ut est humana natura et maxime formidolosa simplicitas monachorum) fuga sibi consuluerunt. Unus tantum eorum Luipo nomine, exilio sibi magis, quam fuga, electo, transmissus est Leodium sub Berengario abbate apud Sanctum Laurentium; paucissimi vero cum abbate Lanzone remanserunt, Gerardus scilicet præpositus, ille nostrorum electus, nec non et Blingerus, Herimannus quoque senior cum alio Herimanno nepote suo, atque Eugo paulo post missus est Metis in exilium, cæterorum plurimis per Flandriam et Angliam, Daciam et Saxoniam, regnum quoque Theutonicorum dispersis. Pars minima, habitu sibi retento, per diversa cœnobia hospitabantur, pars maxima, nihil sibi de monacho retento, presbyterorum more per diversas parochias vagando forebantur. Sed et Leodii et Coloniae post iræ Dei super locum nostrum poenitentiam et reddita nostris miserationis suæ gratiam vidimus nonnullos eorum inter clericos sub clericorum habitu consensisse in Ordine canonicorum Leodii in monasterio sanctæ Crucis, nec non Sancti Johannis Coloniae in monasterio sancti Georgii; libri tertii vero ista: Anno igitur Dominicæ Incarnationis millesimo octogesimo secundo obiit abbas Adelardus II, octavo Idus Decembris; tertio vero Idus Aug. capitulum actum est super confratres nostros a duobus episcopis, Herimanno scilicet Metensi et Henrico Leodiensi, qua nocte dispersi sunt omnes confratres nostri præter paucos, quos superius nominavimus.

hic dantur,
Chronico
apparet,

254 *Etsi ergo, uti ex his verbis liquet, post obitum Adelardi II abbatis sui omnes fere Trudonopolitani monachi e monasterio suo fuga dilapsi alio secesserint, hosque inter Theodoricus, utpote paucis, qui apud Lanzonem abbatem Trudonopolitani manserunt, a Radulpho hic non annumeratus, verosimillime existit, Parisios tamen illum tunc non concessisse, ex iisdem jam recitatis verbis concludendum apparet, utpote quibus inter regiones diversas, ad quas tunc profugi Trudonopolitani monachi sese contulere, non Gallia, in qua Parisiensis civitas sita est, sed Flandria dumtaxat, Anglia, Dacia, Saxoniam et Alemanniam recensentur. At vero, inquiet non nemo, quo ergo Theodoricus, cum plurimis aliis e Trudonopolitano suo monasterio post Lanzonem in id inductum profugus, sese recepit? Trudonopoli haud procul substituisse illum, existimo. Etenim e Trudonopolitanis illis monachis, quibuscum Theodoricus Trudonopoli tunc discessit, existere nonnulli, qui non ita dudum post, assentiente Lanzone, ad monasterium suum redire. Ita iterum colligitur e Trudonopolitano Chronico, quod apud*

Dacherium tom. Spicilegii cit. pag. 570 de Luipone, Trudonopolitano monacho, easilium, in quod, Lanzone jam Trudonopolitano abbate, pulsus fuerat, adhuc patiente, sic habet: Qui (Luipo) cum per omnes, quos utiles sibi fore existimabat, per ipsum quoque imperatorem apud abbatem Lanzonem omni humilitate ageret, ut receptus in claustris suo, quo nutritus fuerat, ordine, quo et alii, venire posset, nullo modo impetrare valuit. Quibus verbis aliisque sequentibus innuitur, eo tempore seu, uti ex ejusdem Chronico loco proxime cit. apparet, anno 1085, quo Luipo, ut ad Trudonopolitanum suum monasterium redire sibi fas esset, impetrare sibi conatus, alios nonnullos ad id Trudonopolitanos monachos, qui inde, non quidem in exilium pulsus, sed fuga dilapsi discesserant, fuisse jam reversos; hi autem utpote ad monasterium, quod deseruerant, haud ita dudum post, uti etiam e Chronico Trudonopolitani loco proxime laudato apparet, reversi, regiones procul distitas, cum fuga inde sese subducere, adisse non videntur, ac proin nec Theodoricus, utpote qui ex iis unus existit, uti pronum est eruere ex eo, quod, Lanzone postea et Luipone mox memorato de abbacia Trudonopolitana contententibus, Gandavum inde ad S. Petri monasterium sese receperit, quemadmodum iterum apud Dacherium tom. Spicilegii cit. pag. 569 et seq. Chronicon Trudonopolitanum docet.

253 Verba, quibus id ibidem facit, alique litteris ibidem operam nonnulla, hæc eodem loco adjuncta, quod plerumque, de Theodorico ad præsens institutum jam dicta, hausta ex iis sint, huc transcribo. Sic habent: Quærebatur ergo (cum jam scilicet Trudonopolitanæ abbacie, diuturnis dissensionibus ad incitas fere redactæ, subvenire decrevisset Olbertus, Leodiensis episcopus) diligentissime, si quis superesset de filiis nostræ ecclesiæ, cui idonee committi posset cura subveniendi matri suæ. Aiunt Fratres nostri, nec non clerici et laici, qui eum cognoverant, qui Gandæ in monasterio sancti Petri moraretur unus de nostris Fratribus, nomine Theodoricus, qui a loco nostro recesserat sub contentione abbatum Lanzonis et Luiponis. Hic si posset extrahi inde, idoneus illis videtur ad regendam abbatiæ, quoniam Theutonice et Gualicane * expeditus, liberalibus artibus egregie eruditus in prosa et versu nulli esset suo tempore secundus, dulci et altissima sonorus vocalitate, brevis, sed pulchra persona, mediæque ætate, qui etiam Fratrum suorum infirmitatibus melius sciret compati, tanquam a puero illis connutritus, et qui viderat et audierat mala, quæ passi erant in suis tribulationibus. Ita laudatum Chronicon. Jam vero, cum Theodoricus, uti ex omnibus jam dictis intelligitur, Parisios sese, cum Adelardus II, Trudonopolitanus abbas, anno 1082 obiisset, non contulerit; brevi autem, postquam monasterium suum, inducto in id anno 1085 Lanzone, deseruisset, e vicino loco, quo secesserat, Trudonopolim fuerit reversus, ibidemque, ut apparet, cum Lanzone ad annum usque 1085, quo, orta hunc inter et Luiponem contentione, Gandavum sese ad S. Petri monasterium recepit, fuerit commemoratus, consecrarium fit, ut Parisios anno circiter 1082, utpote ante hunc studiorum causa ibidem etiam, ut supra docui, non versatus, verosimiliter non studuerit.

* Walonica

256 Quod ut evidentius fiat, imo Theodoricum Parisiis

verosimiliter
non dedit. Il-
lud idcirco,

A Parisiis nunquam studuisse pateat, omnia ejus ab ineunte aetate ad illud usque tempus, quo Ganda revocatus abbatiam Trudonopolitanam gubernandam accepit, gesta hunc in modum compendio et ordine expono. Puer adhuc in monasterio Trudonopolitano pro temporum illorum more fuit educatus ac litteris addiscendis admotus, cumque deinde factus aetate grandior monachis ab Adelardo II abbate fuisset adscriptus, litteris animum ad annum usque 1082, quo hic vivere desiit, in monasterio sui schola, quae tunc ex dictis maxime florebat, perrexit excolere. Adelardo deinde anno 1082 vita functo, monasteriique regimini Lanzone, invitis monachis, admoto, cum plurimis ex his Trudonopoli excessit, cumque deinde e loco haud procul, ut apparet, hinc dissiit, quo sese receperat, ad monasterium, assentiente Lanzone abbate, fuisset reversus, contentioque hunc inter et Lupionem anno 1083 esset exorta, Gandavum, relicto iterum monasterio, concessit, ibique in S. Petri abbatia commoratus est ad annum usque 1099 seu certe 1098, quorum altero hinc Olberti Leodiensis episcopi litteris evocatus monasterium Trudonopolitanum abbatibus munere gubernandum accepit. Talia sunt Theodorici ad tempus usque, quo hoc factum est, gesta, quae sane, ut Theodorici Parisiis nunquam ac nominatim anno circiter 1082 studuisse credamus, permittere non videntur. Jam vero, cum id ita sit, testimonium num. 214 huc transcriptum ac Theodorico attributum, quo istud adstruitur, supposititium commentitiumque verosimillime est, quale etiam ob alia, quae jam dictis adjungo, apparet.

simulque ob
nonnulla
alia,

B 257 Testimonium illud ante saeculi proxime elapsi initium seu ante annum 1613, quo a Galauo sacerdote laudatum fuisse, Cartusianus anonymus verbis supra huc transcriptis affirmat, ipsosmet Cartusianos latuisse videtur, uti etiam damnatum doctorem appellatum fuisse Raymundum Malliban seu Milleban, aut, ut alii volunt, Raymundum Diocrem. Fas est id colligere vel ex solo Petræo, Cartusiae Coloniensis alumno, qui suis in primum Chronici Cartusiensis, a Dorlando contexti, librum Elucidationibus, anno 1608 excusis, § particulari studiosè inquiri, Cur damnati ac ter infelicis doctoris istius (qui scilicet, sese damnatum, Parisiis e feretro proclamavit) nomen litterarum monumentis consignatum non sit. Ne vero hic errasse arbitreris Petræum, Petrus Sutor, Cartusiae Parisiensis Prior, anno 1557 e vivis sublatus, cujus Opus de vita Cartusiana anno 1609 typis Coloniensibus lucem primum asperxit, lib. hujus primo, tract. 1, cap. 5 ita scribit: Fatemur ingenue, nullum doctoris illius (Parisiensis damnati) nomen per nos adductum esse, quod nullum sit litterarum monumentis, quod viderimus, proditum; itaque non fingere novum, sed incognitum tacere volumus. Nec est, cur hic opponas S. Brunonis Vitam Ms., a Cartusiano anonymo per verba num. 209 recitata jam laudatam, quae in bibliotheca Basiliensi asservatur, annoque 1486 ac proin diu ante saeculum seatum dicimur conscriptam; etsi enim in hac, uti in Operum Launoii auctorum ac illustratorum tom. II, part. II, anno 1751 Coloniae Allobrogum excusa pag. 576 in inferiori hujus margine notatum invenio, sequentia haec verba: Contigit circa annum Domini MXXXII Parisiis prodigium horrendum in quodam magistro, cui secundum quosdam nomen erat Raymundus, scripta inveniantur, Raymundi tamen no-

mini additum aliud, quo et Diocres, aut etiam Milleban, ut adscriptum Theodorico abbati Trudonopolitano testimonium prodit, fuerit vocatus, infelicem doctorem Parisiensem habuisse, consecrarium inde non est, meritoque proinde illud vel pro suppositio vel pro admodum suspecto potest haberi, nisi forte liber, e quo a Galauo depromptum dicitur, in lucem proferatur, proque genuino Theodorici fetu habeatur.

258 Verum quo hic loco, cujusve in bibliotheca angulo servatur? Unde illum, aut, si mavis, illius exemplar, e quo verba num. 214 recitata excerptis, Galaudus sibi comparavit? An bibliothecam, personamve, a qua pretiosum hujusmodi monumentum secum fuerit communicatum, in conscripto a se Cartusianorum Chronico uspiam declarat? Omnia haec anonymus, e quo solo fere, quae de Galauo jam dixi, discere licuit, Annalium Cartusiensium libri quarti haecenus non vulgati auctor in obscuro relinquit. Indicat quidem, Galaudum virum honestum ac doctum fuisse; verum quis hinc asserat, acuti adeo iudicii hominem existisse, ut nec ab impostore decipi, nec Opus, quod Theodorico esset suppositum, pro vera hujus lucubratione accipere potuerit? Fatendum interim est, Bertholdum Nihusium aut, si mavis, Cartusianos, qui ei, quod in datis ad Andream Saussæum, didascalicae hujus Epistolae anno 1643 impressae, praefixis litteris laudat, testimonium Theodorici Trudonopolitani abbatibus exhibuerant, perperam ob illud, seu citatum seu exhibitum a Launoio in Dissertatione de vera causa secessus S. Brunonis in eremum, cap. 5, § 5 mendacii insimulari; id enim et a Nihusio citari, et huic a Cartusianis e Galauo acceptum exhiberi bona fide potuit. Sed alia modo huc spectantia, quae Cartusianus anonymus recitatis num. 227 verbis non inclusit, discutiamus. Testimonium, quod Theodorico, abbati Trudonopolitano, attribuitur diversa diversis e locis submissa exemplaria penes nos exstant; unum autem inter haec in capite praefert sequentia haec verba: Andreas Quercetanus (Du Chesne) in Fragmentis Historiae lib. IV citat Ms. monasterii S. Theodorici prope Rhemos, cui titulus est « de Ratione temporum », ubi legitur; quibus praemissis testimonium, num. 214 huc transcriptis verbis conceptum, subjungitur, ac deinde in fine pro clausula additur: Haec ibi.

259 Cum primum in hoc testimonio, Theodorico adscripti, exemplar incideram, recitatis, quae ei praefixa videbam, verbis excutit Historiae Francicae Scriptorum Andreae Quercetani seu Chesnii librum quartum avide arripui, totumque a capite ad calcem sedulo excussi. Sed eni! Pag. 162, qua sola in toto illo Chesnii libro seu tomo liber Ms. monasterii S. Theodorici prope Remos, cui titulus est, « De ratione temporum » citatur, Fragmentum historicum suppeditatur, in quo, uti id inspicienti patescet, ne apex quidem vel de prodigiosa doctoris Parisiensis anastasi, vel de pulso ex hac in eremum S. Brunone occurrit. Hinc intellexi, verborum, quae proxime recitavi, scriptorem significatum hisce voluisse, testimonium, Theodorico abbati Trudonopolitano attributum, non libro seu tomo quarto Chesnii, quem laudat, sed Ms. De temporum ratione libro, e quo Fragmentum historicum in tomum illum Chesnii intulit, esse inscriptum. Verum nec id veritati consonum existimo, quod res haec, si ita haberet, a pluribus aliis scriptoribus memorata verosimillime inveniretur,

AUCTORE
C. B.

quae in me-
dium

E

F

hic adducuntur.

AUCTORE
C. B.

inveniretur, nec tamen memorata ab ullo hactenus a me inveniri poterit. At vero sunt, uti ex notitiis, quas ad manum habeo, disco, qui in Trudonopolitani diocesis Leodiensis monasterii bibliotheca jaclatum Theodorici, id olim abbatis munere moderati, de Sacra temporum ratione librum, in quo hic pro prodigiosa doctoris Parisiensis anastasi testimonium num. 244 recitatum præbeat, assertari affirmant, addentes etiam, mirum nemini debere accidere Martenei et Durandi, Ordinis S. Benedicti scriptorum, in Itinere suo litterario, ubi de illa Ordinis sui abbacia ejusque bibliotheca agunt, de libro illo silentium.

pro supposito videtur habendum.

240 Ita pronuntiant, quod bini hi scriptores librorum Mss. omnium, qui in Trudonopolitana abbacia bibliotheca servantur, cognitionem perfectam non habuerint, uti ipsimet declarant, Operis cit. tom. quidem primo scribentes, Trudonopolitanam bibliothecam esse satis bonam, librisque Mss. sat insignibus instructam; tom. autem secundo tradentes, sese, cum ad abbatiam Trudonopolitanam iterum accessissent, librosque hujus Mss. denuo scrutari vellent, obtinere id ab abbate non potuisse. Hinc, etsi etiam Ms. illum de sacra temporum ratione librum in Trudonopolitani monasterii bibliotheca latere, ægerrime in animum possem inducere, in rem tamen, ne quid, quod ad conversionis S. Brunonis causam indagandam possit conducere, neglexisse viderer, sedulo inquirendum duxi, neque ad monasterium Trudonopolitanum, si modo assertos in hujus bibliotheca libros Mss. scrutandi facultatem mihi impertiendam scivissem, conferre paratus, enixissime, ut hæc mihi concederetur, per amicos petii; verum, uti ea Marteneo et Durando, ita et mihi fuit negata. Præfatum interim librum in Trudonopolitana abbacia non reperiri, aut certe in eo supra huc transcriptum pro prodigiosa doctoris Parisiensis anastasi testimonium non contineri, litteræ inde scriptæ suadent; quas inter etiam una est, ab ipsomet abbate anno 1743 exarata, in qua hic sic scribit: Recordor, me a paucis annis ad petitionem Rm̄i Dñi abbatis Sui Laurentii idem Transumptum (testimonii scilicet, Theodorico abbati attributi) vidisse, et diligenter tunc inquisivi, si in autentico invenire potuissem, sed nusquam reperi in Chronicis Theodorici abbatis, unde apparenter transumptum esse potest. Jam vero, cum nec liber ille, uti ex litteris, post rem diligentissime examinatum ad me scriptis, disco, in abbacia S. Victoris prope Parisiis, in qua tamen illum assertari, notatum etiam inveneram, reperitur, testimonium Theodorici abbatis, quod illi includi a nonnullis asseritur, pro omnino commentitio ex omnibus jam dictis videtur habendum.

§ XIV. Cæsarii Eisterbacensis testimonium recensetur, et quid de hoc sit censendum, statuitur.

Anonymus Annalium Cartusiensium libri quarti hactenus non vulgati auctor, in medium adducturus Cæsarii Eisterbacensis pro prodigiosa doctoris Parisiensis anastasi testimonium, ita præfatur: Primus... inter extraneos, apud quem hujus prodigii narrationem legimus, se offert Cæsarius Eisterbacensis Ordinis Cisterciensis, qui jam florebat anno MCLXXXVIII, id est, quinquaginta circiter annis post mortem primorum Patrum Ordinis Cartusiensis cum sancto Brunone institutorum; aut saltem primo ab obitu sancti Brunonis seculo, in quo et vixit viginti circiter annis; ac deinde Cæsarii verba, testimonium illud complectentia, transcribit, prolizque, quo id Parisiensi prodigio suffragari probet, contra Launoyum disserit. Verba ejus omnia, ne quid de argumentorum, iis inclusorum, vi detraçisse videar, huc transcribo, ad calcem etiam nonnulla, quæ in hæc observanda duxero, adjecturus. Sic itaque habent: Hic (Cæsarius Eisterbacensis) in suo Opere, quod, in libros duodecim ad formam dialogi digestum, « De illustribus miraculis et » historiis memorabilibus, quæ ante vel circa » sua tempora contigerant in Germania, Italia » et Gallia, » prætonavit, libro xi, qui « De » Morientibus, » inscriptus est, hoc spectaculum his prorsus verbis exponit: « Fuit in regno » Franciæ clericus quidam nobilis et dives, quæ » duo sæpe homines extollunt, malisque vitis » subjiciunt; qui cum mortuus esset et in fe- » retro positus, multitudine populi circumse- » dente, tam ex clericis quam ex laicis, ipse se » erexit, cunctis audientibus, in hæc verba pro- » rumpens: » Justus Judex judicavit, judicatum condemnavit, condemnatum tradidit in manus impiorum. « Quibus dictis, se reclinans » iterum non obdormivit, sed de requie transivit » ad laborem, de deliciis ad miseriam. »

242 His Cæsarius paucissimis verbis expansendum damnati hominis spectaculum perfecte repræsentat utriusque conformiter narrationi, quam superius tum ex anonymo Cartusiensi, tum ex codice (infra plus semel hic memorando) collegii Metensis decipimus, ita ut nulla sit quoad rei substantiam inter eosdem auctores discrepantia, imo nec in ipsis circumstantiis repugnantia; unde neminem fore arbitramur, qui judicet, eandem non esse narrationem, quantumvis reclamet Launoyus. Magni proinde ponderis est hoc testimonium, a perantiquo scriptore datum, summæ auctoritatis viro, pietate et doctrina celeberrimo, quem Coloniensis archiepiscopus Henricus de Molenarck, sub quo vivebat, solum ex sensatissimis Germaniæ elegit, qui prædecessoris S. Engelberti archiepiscopi et martyris vitam nobili stylo exornaret. Cujus et Operum ejus merita paucis, sed gravibus succidisque verbis sic commendat Cardinalis Bona: « Cæsarius Heisterbacensis Ordinis Cisterciensis, in historiis memorabilibus pius, » verax et simplex. » Quem etiam post obitum miraculis

D
Damnati historie testimonium perhibetur a Cæsario Eisterbacensi.

E

P
Qualis hic fuerit, Cartusianus anonymus ejus narrationem